

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

The Strategies of Management for Academic affairs in Basic School
Under of Roi-Et Primary Education Service Area Office 2

ปาริฉัตร โชติจันทร์*

ดร.สุชาติ บางวิเศษ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 2 คือ การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดทิศทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และร่างกลยุทธ์ ประเมินโดยผู้ใช่ว่ามีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับใด

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาการบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมมีปัญหา อยู่ในระดับน้อย
2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้มีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้เกณฑ์ กิจกรรมคุณภาพวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ตามขอบข่ายงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารงานวิชาการประกอบ 35 ด้วยกลยุทธ์ จำแนกตามด้านทั้ง 8 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 4 กลยุทธ์ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน มี 6 กลยุทธ์ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล มี 7 กลยุทธ์ 4) ด้านการนิเทศการศึกษา มี 4 กลยุทธ์ 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มี 5 กลยุทธ์ 6) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มี 2 กลยุทธ์ 7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 3 กลยุทธ์ และ 8) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มี 4 กลยุทธ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to : 1) Investigate the state and problems of academic administration in basic school under of roi-et primary education service area office 2) Develop the strategies

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ

* ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

of academic administration in basic educational institutions under of roi-et primary education service area office 2. The study compiled of three steps: 1) The investigation of states and problems of academic administration in basic institutions by using a query. (2) Develop the strategies of academic administration in basic educational institutions and user rating that are appropriate and the possibility at any level.

The results of the research were as follows:

1. The academic administration in basic schools under jurisdiction of the office of Roi-Et primary education service area office 2 were at a high level, and Problems of academic administration were at a low level.

2. Develop the strategies of academic administration in basic schools under of Roi-Et Primary Education Service Area office 2 have Develop the strategies of academic administration. By using the standard basic education. The quality Deming quality cycle (PDCA). The framework consists of 8 parts which are :Formulation of Education, Learning and Teaching, Assessment and Evaluation, Educational Supervision, the development of innovative technologies for education, Academic Planning, Research to improve the quality of education, And the development of internal quality assurance system. of 8 parts which are 1) 4 strategies for Formulation of Education, 2) 6 strategies for Learning and Teaching, 3) 7 strategies for Assessment and Evaluation, 4) 4 strategies for Educational Supervision, 5) 5 strategies for the development of innovative technologies for education, 6) 2 strategies for Academic Planning, 7) 3 strategies for Research to improve the quality of education, and 8) 4 strategies for development of internal quality assurance system.

Keywords : Strategies of Management for Academic.

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาตามมาตรา 10 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี เพื่อสนองตาม บทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญ ที่กำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยให้ประชากรทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคมโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การจัดการเรียนรู้ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยยึดหลักการที่ว่า “หัวใจ ของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียน” ให้ผู้เรียน เป็นคนดี และมีปัญญา (กรมวิชาการ, 2545 หน้า 2) ตรงตามวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก และตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กระจายอำนาจหน้าที่ และบทบาทการ ดำเนินงานให้แก่สถานศึกษา ซึ่งเป็นนิติบุคคล โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บริหาร และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำกับ สนับสนุน และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการ (กรมวิชาการ, 2551 หน้า 4-29) และในส่วนของการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การกระจายอำนาจจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระสามารถบริหารจัดการเกิดความคล่องตัวมากขึ้น (กฎกระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 29-30) ที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งคือการบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลหลักสำคัญที่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะคุณภาพของสถานศึกษาสามารถพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546, หน้า 3)

จากการประเมินสถานศึกษาภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสองของ สมศ. (พ.ศ. 2549 – 2553) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 30,284 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. จำนวน 24,901 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.22 ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. 5,383 แห่งคิดเป็นร้อยละ 17.78 (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553, หน้า 19 –24) จากรายงานที่กล่าวมาในเบื้องต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมามีปัญหาอยู่ในชั้นวิกฤต สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ให้สามารถสนองตอบวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความสนใจในการบริหารงานวิชาการ ทำให้คุณภาพของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ โดยภาพรวมขาดคุณภาพ และผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในภาพรวมปีการศึกษา 2555 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงน้อยกว่า ปีการศึกษา 2554 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลดลงร้อยละ 9.34 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลดลงร้อยละ 6.53 (เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2556, หน้า 84) จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญในกระบวนการบริหารงานวิชาการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546, หน้า 33)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูวิชาการของโรงเรียนบ้านสวนปอสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาคุณภาพงานวิชาการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ว่ามีสภาพและปัญหาด้านใด ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและประสิทธิภาพในการสอนของครู อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการและนำไปสู่แนวทางการกระจายอำนาจการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นอย่างไร
2. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่เหมาะสม และเป็นไปได้ ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบการพัฒนาพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีคุณภาพวงจรรคุณภาพของ Deming (PDCA) จากแนวคิดของ Deming (Deming Edward W, 1995), วิฑูรย์ สิมะโชติดี (2542, หน้า 43-47), ปรีทรศน์ พันธบุรุษย์ (2545, หน้า 53-54), สมศักดิ์ ลินธุระเวชญ์ (2541, หน้า 30-32), จำรัส นองมาก (2545 หน้า 115-127), สมคิด พรหมจ้อย และสุพัทธ์ พิบูลย์ (2544, หน้า 7-8) และจากการสังเคราะห์ แนวคิด และทฤษฎี ประกอบด้วยขอบข่ายงานด้านวิชาการ 8 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดผลและประเมินผล 4) การนิเทศการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การวางแผนงานด้านวิชาการ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 339 คน จาก 339 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 182 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ของ Krejcie and Morgan และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายงานด้านวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาสังเคราะห์เนื้อหาตามขอบข่ายของงานด้านวิชาการ และได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ด้าน คือ การสร้างแบบสอบถามของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 57-80)
2. แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง
3. แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 182 คน
2. แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) คือโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 โรงเรียน
3. แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ดังนี้
  - 1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการ

อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีสภาพการบริหารงานวิชาการมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.48$) ส่วนด้านที่มีสภาพการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.12$)

1.2 ปัญหาในการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมมีปัญหาในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหาในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ด้านที่มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 2.47$) ส่วนด้านที่มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{x} = 1.98$)

2. ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{x} = 4.65$) รองลงมาคือ ด้านการวัดผล และประเมินผล และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.59$) ส่วนด้านที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ($\bar{x} = 4.45$)

ผลการประเมินความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{x} = 4.54$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{x} = 4.53$) ส่วนด้านที่มีความเป็นไปได้น้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสูตรสถานศึกษาโรงเรียน ($\bar{x} = 4.44$)

2.3 การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้กำหนดกลยุทธ์ใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาสูตรสถานศึกษาโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาสูตรสถานศึกษาโรงเรียน มี 4 กลยุทธ์ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน มี 6 กลยุทธ์ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล มี 7 กลยุทธ์ 4) ด้านการนิเทศการศึกษา มี 4 กลยุทธ์ 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มี 7 กลยุทธ์ 6) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มี 2 กลยุทธ์ 7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 3 กลยุทธ์ และ 8) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มี 4 กลยุทธ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรรณนภา อิงพงษ์พันธ์ (2554, หน้า 150-151) ที่ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า โดยรวมมีปัญหาในการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.19$) เนื่องจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกแห่งมีการประกัน คุณภาพตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีการ ประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพงษ์ศักดิ์ สุขพิทักษ์ (2555, หน้า 156) ที่ศึกษากลยุทธ์การบริหารคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.96$)

2. ผลจากการพัฒนาการบริหารคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีดังนี้ 2.1) ด้านการพัฒนาสูตรสถานศึกษา กลยุทธ์ส่งเสริมให้มีการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับคณะครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ดังนั้นบุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554, หน้า 102) ได้เสนอว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองภายในท้องถิ่น ภายในประเทศ และต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล 2.2) ด้านการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ส่งเสริมให้ครูมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่าง หลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดการ เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิพงษ์ สุขนาค (2554, หน้า 89-91) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการ วางแผนการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ได้เสนอ ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย กลยุทธ์ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรม เรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียนโดยให้ความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ 2.3) ด้านการวัดผลและประเมินผล กลยุทธ์เร่งรัด ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกระดับชั้น และผลการทดสอบระดับชาติ (NT และ O-NET) ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกระดับชั้นเพิ่มขึ้น อย่างน้อย 5% อย่างต่อเนื่อง และผลการทดสอบระดับชาติ

(NT และ O-NET) สูงกว่าระดับชาติ โดยจัดทำเป็นข้อตกลง (MOU) ระหว่างผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน และกลยุทธ์ส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย และพัฒนาเครื่องมือในการวัดผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มยุรี ประสิทธิ์นิวา (2555, หน้า 76–79) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา จังหวัดตราด พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา จังหวัดตราด ครูโรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา จังหวัดตราด คือ จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง 2.4) ด้านการนิเทศการศึกษา กลยุทธ์พัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศภายในของงานวิชาการและการเรียนรู้ของสถานศึกษา เนื่องจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทาง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบ และกระบวนการ และกลยุทธ์ส่งเสริมบุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศ และนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐธนพล ปะจัน (2554, หน้า 82–88) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้เสนอแนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา คือ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในและกำหนดปฏิทินการดำเนินการพร้อมทั้งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน

2.5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กลยุทธ์ส่งเสริมให้มีการศึกษาสำรวจ ความต้องการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิพงษ์ สุขนาด (2554, หน้า 89–91) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบ การวางแผนการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้เสนอรูปแบบแนวทางการปฏิบัติในการวางแผนงานวิชาการด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ การจัดสำรวจด้านอุปกรณ์ สื่อให้เพียงพอ และพัฒนาบุคลากรรองรับ มีการนำนวัตกรรมการเรียนรู้ มาให้ ครูผู้สอนทดลองใช้ก่อน มีการนำไปใช้ที่เป็นระบบและพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ 2.6) ด้านการวางแผนงานด้าน วิชาการ กลยุทธ์ส่งเสริมให้มีการวางแผนงานด้านวิชาการร่วมกันทุกฝ่ายทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้กำหนดกลยุทธ์ เนื่องจากการวิเคราะห์สภาพภายในมีจุดแข็ง คือ มีวางแผนการดำเนินงานพัฒนาการส่งเสริมทางวิชาการ โดยมีการ จัดประชุมครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อกระตุ้นให้ทุกฝ่าย เห็นความจำเป็นต้องพัฒนา มีการรวบรวมข้อมูลของโรงเรียน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, หน้า 97) ที่กล่าวถึงการวางแผนงานวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ต่อสถานศึกษามาก ช่วยให้มองเห็นปัญหาต่างๆ และหาวิธีการแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้น

2.7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลยุทธ์สนับสนุนให้ครูทำวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อะดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประทุมพร โม่หิน (2553, หน้า 59–60) ที่ศึกษาการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงาน ทางการศึกษาหนองมะโมง ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาผู้บริหารต้องส่งเสริม ช่วยเหลือครู เรื่องการทำวิจัย ส่งเสริม ติดตามผลการทำวิจัยและนำมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า และต่อเนื่อง มีการรายงานผลการทำ วิจัยในชั้นเรียน 2.8) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน กลยุทธ์สนับสนุนโรงเรียน ทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสอดคล้องกับ แผนกลยุทธ์และแผนอื่นๆ ในการประเมินคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ ภายนอก และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อดิพงษ์

สุชนาค (2554, หน้า 89–91) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการวางแผนการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้เสนอรูปแบบด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติ คือ จัดระบบการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในช่วงเวลาที่กำหนดของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 กลยุทธ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยความร่วมมือร่วมของครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง
- 1.2 กลยุทธ์ด้านการเรียนการสอน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจะต้องส่งเสริมให้ครูมีการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนการสอน และใช้เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้
- 1.3 กลยุทธ์ด้านการวัดและประเมินผล จะต้องส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จากสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และจะต้องพัฒนาเครื่องมือในการวัดผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นที่ใกล้เคียงกัน
- 2.2 ควรศึกษาประสิทธิผลในการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ :
- โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,
- “กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550,” *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 124. ตอนที่ 24 ก. หน้า 29–30. 16 พฤษภาคม 2550.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรรณ นามวรรณ. (2554) *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้*. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.,
- จำรัส นองมาก. (2545). *การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข*. กรุงเทพฯ : พิลิกส์การพิมพ์.,
- ณัฐชนพล ปะจิ้น. (2554). *ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. กศ.ม. ภาควิชาการบริหารการศึกษา.
- ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา,
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,

- ปริทรรศน์ พันธุ์บรรยงก์. (2545). *TQM ภาคปฏิบัติ : เทคนิคการแก้ปัญหาแบบ “สียามา”*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น),
- ประทุมพร ไม่นิน. (2553). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหนองมะโมง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ,
- พรรณนภา อิงพงษ์พันธ์. (2554). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. ภาควิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- พงษ์ศักดิ์ สุขพิทักษ์. (2555). *กลยุทธ์การบริหารคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. ค.ศ. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,
- มยุรี ประสิทธิ์นิวา. (2555). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา จังหวัดตราด*. กศ.ม. ภาควิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา,
- วิฑูรย์ ลิ้มโชคดี. (2542). *TQM วิธียุทธศาสตร์คุณภาพ ยุค 2000*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์. (2544). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. นนทบุรี : จตุพรดีไซท์,
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2541). “การประกันคุณภาพ,” *วารสารวิชาการ*. 1(5) : 30-32 ; เมษายน
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2553). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน),
- อดิพงษ์ สุขนาค. (2554). *การพัฒนารูปแบบการวางแผนการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านทุ่งกววด สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. กศ.ม. ภาควิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา,
- Deming Edward W. (1995). *Out of the Crisis*. USA : The Massachusetts Institute of Technology Center Advanced Engineering Study,